

สายใยรัก



กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมด้านครอบครัวศึกษา ระดับประถมศึกษา
เรื่อง

สายใยรัก



ศูนย์พัฒนาหนังสือ
กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมด้านครอบครัวศึกษา เรื่อง สายใยรัก ระดับประถมศึกษา

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๓๘

จำนวน ๕๘,๐๐๐ เล่ม

ผู้จัดพิมพ์ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ลิขสิทธิ์เป็นของกระทรวงศึกษาธิการ

ISBN 974-26-7854-5



คำนำ

ครอบครัวนับเป็นหน่วยของสังคมที่เล็กที่สุด แต่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการปลูกฝังอบรมให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งจะเป็นรากฐานที่มั่นคงอันจะนำไปสู่ความเป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพต่อไป แต่ในปัจจุบันนี้ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีมีผลทำให้วิถีชีวิตของครอบครัวต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไป เกิดภาวะที่ต้องแข่งขันกันทำมาหากิน ทำให้สมาชิกในครอบครัวละเลยบทบาทและหน้าที่ที่พึงปฏิบัติต่อกัน

กรมวิชาการตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง จึงได้จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง สายใยรัก ระดับประถมศึกษา ขึ้น เพื่อให้นักเรียนใช้เป็นหนังสือสำหรับค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง หรืออาจใช้ประกอบการเรียนการสอนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ระดับประถมศึกษา เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้มุ่งหวังให้ทุกคนตระหนักและเห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัว โดยนำชีวิตของครอบครัวนกเงือกมาเป็นแบบอย่าง ให้เห็นความรัก ความเข้าใจ และความเอื้ออาทรต่อกันภายในครอบครัว ซึ่งนำเสนอเนื้อหาในลักษณะบันเทิงคดี มีตัวละครดำเนินเรื่อง และมีภาพประกอบสอดแทรกกับเนื้อเรื่องที่สอดคล้องกับวัยและความสนใจของเด็ก หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมด้านครอบครัวศึกษา ซึ่งมี นายวินัย รอดจ่าย เป็นผู้เขียน

กรมวิชาการหวังว่า หนังสือเล่มนี้จะช่วยให้ทุกคนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของสถาบันครอบครัว อันเป็นแนวทางที่จะร่วมกันในการพัฒนาชาติต่อไป กรมวิชาการขอขอบคุณคณะกรรมการฯ และผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำมา ณ โอกาสนี้ด้วย



(นางกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา)

อธิบดีกรมวิชาการ

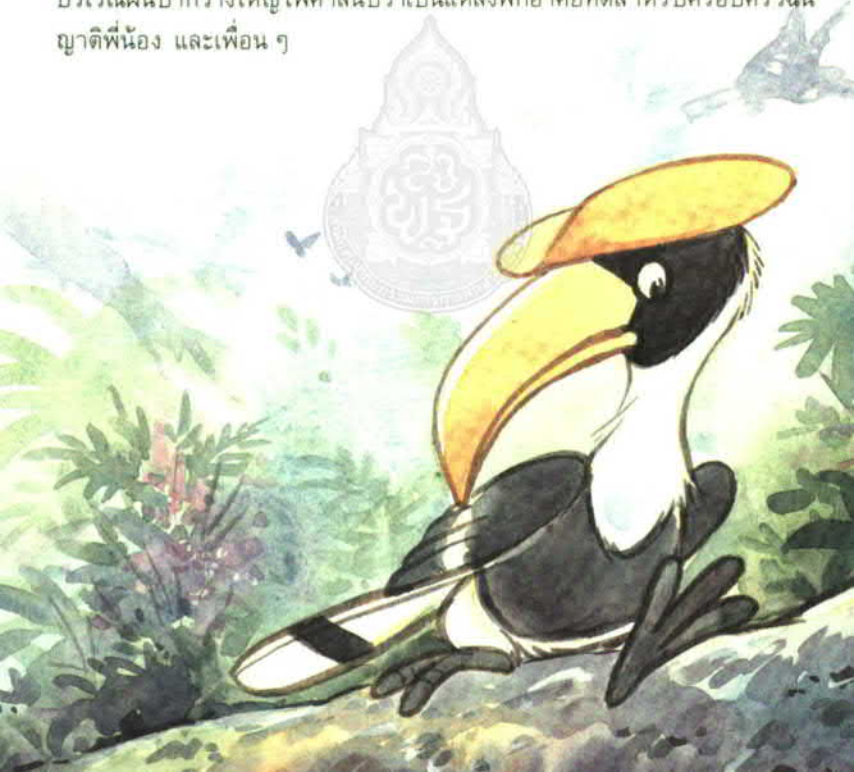
๘ พฤษภาคม ๒๕๓๘

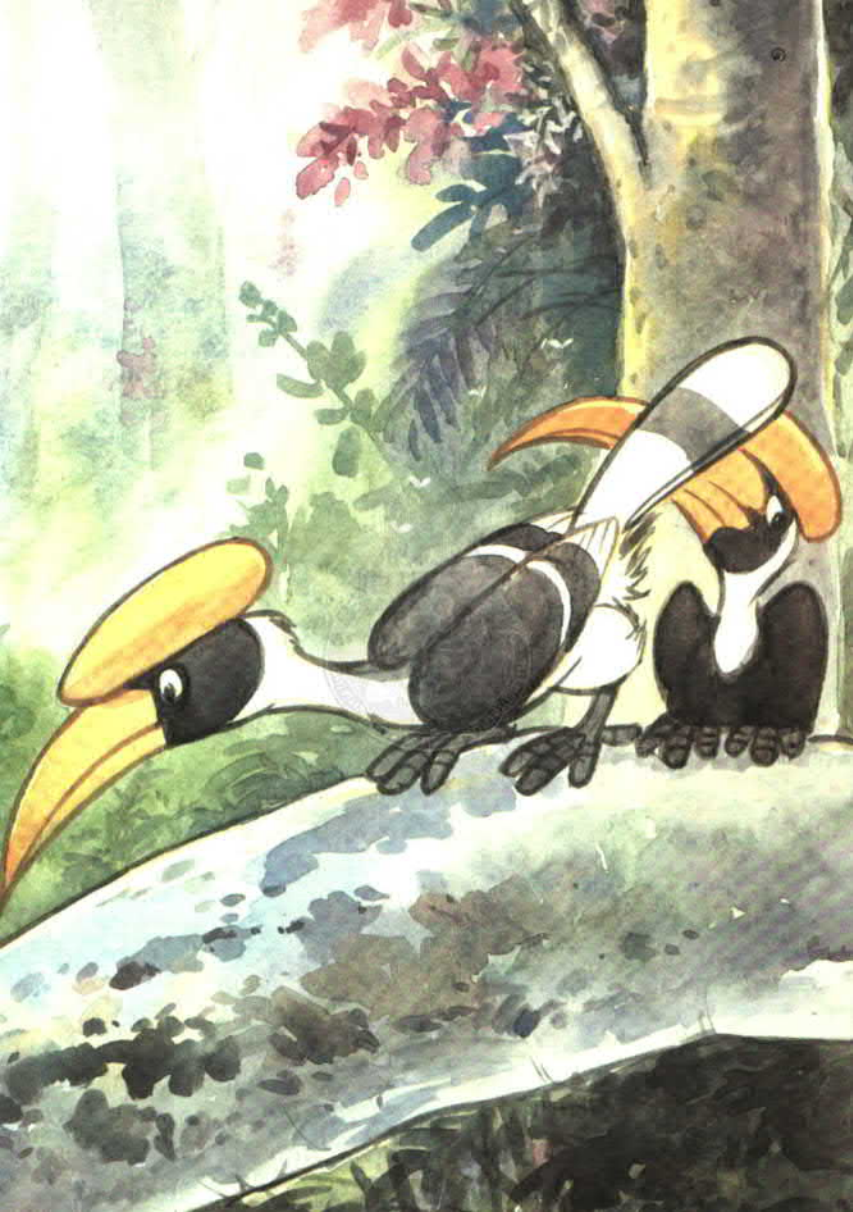
สายใยรัก

ฉันทเป็นนกเงือกชนิดหนึ่ง มีชื่อเฉพาะเรียกกันว่า นกกก นกกาฮัง หรือนกกระวะ ชนิดของฉันทจัดว่าเป็นนกเงือกขนาดใหญ่ที่สุดที่มีอยู่ในเมืองไทย

ฉันทมีพ่อแม่อยู่ในป่าดงดิบ ปู่ย่าตายายของฉันทก็ล้วนอยู่ในป่าดงดิบใหญ่ เพื่อน ๆ นกเงือกของฉันทมากมายล้วนอาศัยอยู่ในป่านี้เช่นกัน ชีวิตฉันทจึงผูกพันกับพ่อแม่ ญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ในป่าดงดิบ

ป่าดงดิบที่ฉันทอาศัยมีต้นไม้ใหญ่ ๆ ขึ้นเต็มป่า มีภูเขาสลับซับซ้อน บริเวณผืนป่ากว้างใหญ่ไพศาลนับว่าเป็นแหล่งพักอาศัยที่ดีสำหรับครอบครัวฉันท ญาติพี่น้อง และเพื่อน ๆ



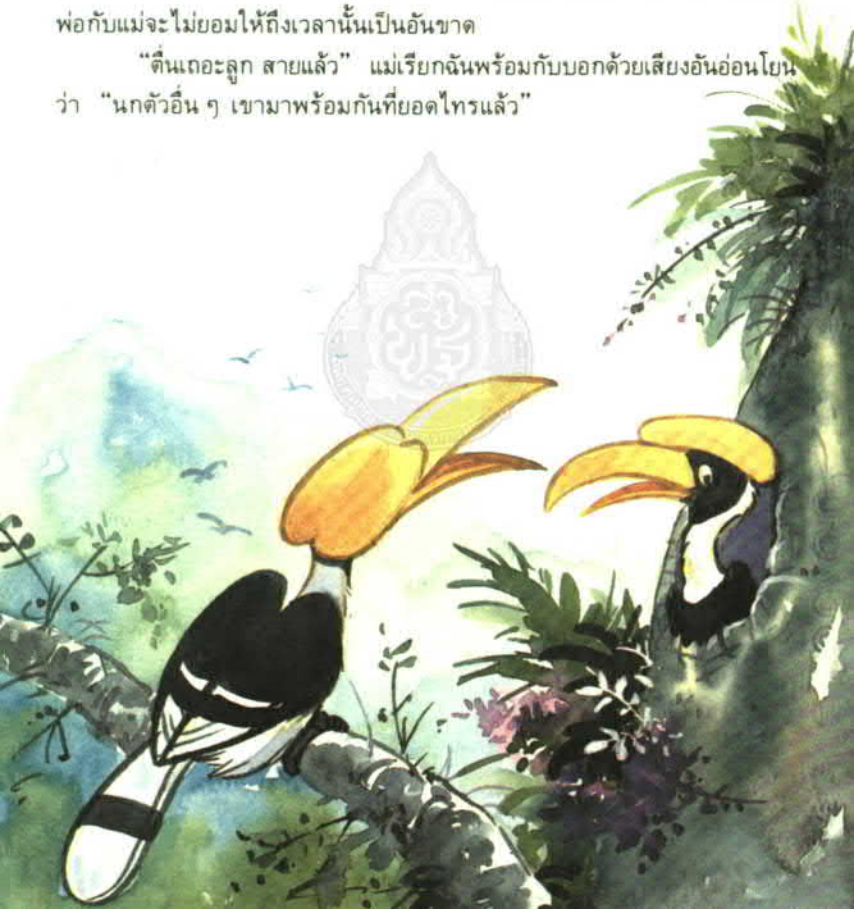


ป่าดงดิบจึงเปรียบเสมือนบ้านของฉันทและครอบครัว รวมทั้งเผ่าพันธุ์
 นกอื่น ๆ อีกหลายชนิด ฉันทรักป่าดงดิบและหุบเขา ในเวลาเย็น ๆ พวกเร
 นักร้อย ๆ ตัว มารวมพักอาศัยอยู่บนยอดไม้ในหุบเขาดมดดิน พวกเรารักลำธาร
 ที่มีน้ำไหลเอื่อยตลอดฤดูแล้ง รักป่ารกทึบที่ดูเขียวชอุ่มตลอดปี



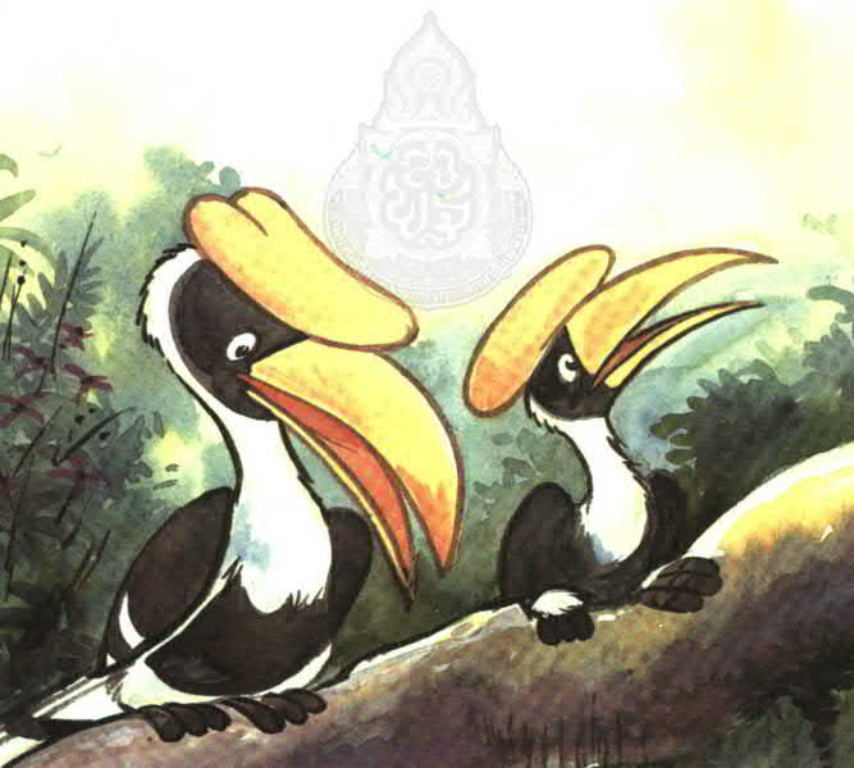
นกเงือกอย่างฉันจัดว่าเป็นนกที่มีหน้าตาแปลกกว่านกชนิดอื่น ๆ โดยเฉพาะปากของฉันมีขนาดใหญ่ไม่ได้สัดส่วนกับหัว และยังมีโหนกอยู่เหนือปากด้วย ซึ่งไม่เหมือนกับนกทั่ว ๆ ไป เวลาฉันส่งเสียงร้องจะดังก้องไปทั่วทั้งป่าดงดิบทุก ๆ วันเวลาเช้าตรู่พร้อมกับแม่จะชวนฉันมาหากินลูกไทรในหุบเขากลางป่าลึก แม้ฉันอยากจะนอนพักรอพระอาทิตย์ไถ่จากแนวเขาเสียก่อนจึงบินไปหาอาหาร พร้อมกับแม่จะไม่ยอมให้ถึงเวลานั้นเป็นอันขาด

“ตื่นเถะลูก สายแล้ว” แม่เรียกฉันพร้อมกับบอกด้วยเสียงอันอ่อนโยนว่า “นกตัวอื่น ๆ เขามาพร้อมกันที่ยอดไทรแล้ว”



ขณะเก็บลูกไทรเข้าปากพร้อมกับแม่พราสอนฉันเสมอว่า อย่ามัวเพลิดเพลินกับการกินอาหารอย่างเดียว ต้องคอยระวังด้วยอาจมีมนุษย์เข้ามาดักจับนกป่าอย่างพวกเรา และที่นี่ยังมีสัตว์อื่น ๆ เช่น พญากระรอก ชะนี ลิง ก็ชอบกินลูกไทร จึงเป็นแหล่งรวมสัตว์ป่าที่มนุษย์มาดักจับได้ง่าย

การกินลูกไทรของเรานั้นต้องค่อย ๆ บรรจงกินทีละลูก เพราะเราไม่เหมือนกับนกชนิดอื่น ๆ ลิ้นเราสั้นและปากของเราก็กว้าง ฉะนั้นจะต้องจิกลูกไทรไว้ที่ปลายปากก่อน แล้วจึงโยนลูกไทรเข้าคอ พ่อแม่ของฉันบอกและทำให้ดู





ฉันอยากรู้ว่าอาหารที่นกเงือกอย่างฉันจะจิกกินได้นั้นมีอะไรบ้าง
 พ่อกับแม่จะแนะนำอาหารเหล่านั้นให้ฉันได้รู้จัก ผลไม้ ได้แก่
 ลูกไทร ลูกตาเสือ ยางโอน ส้มโอง พวกสัตว์เลื้อยคลาน
 ได้แก่ กิ้งก่า จิ้งเหลน ตุ๊กแก ไปจนกระทั่งงูเขียวที่มี
 ตัวยาวเป็นเมตร พวกนก ได้แก่ นกเค้ากู่ นกตบยุง
 นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่ เป็นอาหารของฉันได้ทั้งนั้น
 ครอบครัวของฉันหากินได้ทั้งบนต้นไม้สูง ๆ และบนดิน
 ปู หอย กบ เขียด รวมทั้งแมลง ก็จับกินได้



ลูกไทร



ยางโอน



ส้มโอง



ลูกตาเสือ

นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่



นกเค้ากู่



นกตบยุง



ชีวิตฉันอยู่กับพ่อแม่อย่างมีความสุขจนปลายฤดูหนาว หลังจาก
หาอาหารเช้าแล้ว พ่อกับแม่ก็จะไต่บินไปตามต้นไม้ใหญ่เพื่อเสาะแสวงหาโพรงรัง

“แม่กำลังจะมีน้องเพิ่มขึ้นในครอบครัวเรา” พ่อบอกกับฉันในบ่าย
วันหนึ่ง ขณะที่แม่เข้าไปสำรวจโพรงไม้ขนาดใหญ่ของต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง

ฉันดีใจเหลือเกินที่จะมีน้อง มีสมาชิกใหม่ในครอบครัวฉันบอกพ่อว่า
ฉันอยากมีน้องเร็ว ๆ พ่อยิ้มให้เมื่อเห็นฉันแสดงอาการดีใจ



แม่สำราจร้องอยู่นาน พ่อบอกกับฉันว่าโพรงนี้แมคงชอบเพราะเมื่อปีที่แล้ว
ฉันก็เกิดและอยู่กับแม่ในโพรงนี้ เป็นอย่างที่ว่าพูดไว้สักครูแม่ก็ออกมาจาก
โพรงไม้และบอกกับพ่อว่า แม่พอใจโพรงนี้ที่จะทำเป็นรัง



หลังจากนั้นแม็กก็เริ่มทำความสะอาดภายในโพรงไม้ ถ้าปากโพรงนั้น
แคบลง แม็กก็เจาะปากโพรงให้กว้างอีกเล็กน้อย กะเทาะปากโพรงเก่า ๆ ออก
เริ่มทำความสะอาดภายในโพรงโดยการคาบเอาเศษเมล็ดผลไม้เก่า ๆ ออกโยนทิ้ง
แล้วเริ่มปิดปากโพรงใหม่

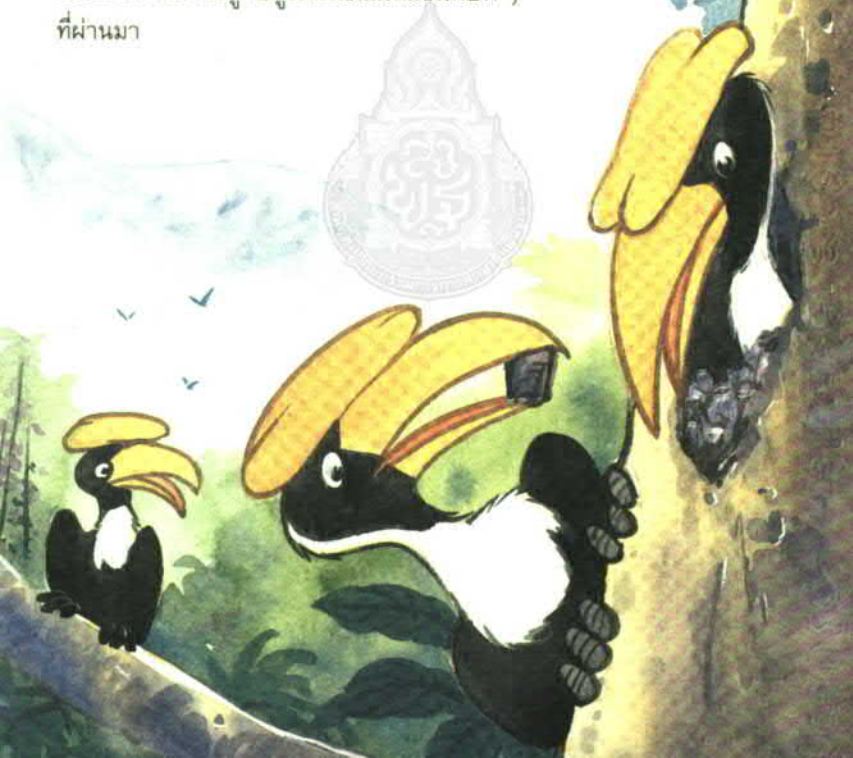


“แม่คงพอใจโพรงนี้มาก” พ่อบอกย่ากับฉันอีกครั้งหนึ่ง

“โพรงนี้อยู่สูงมากเกินกว่าที่สัตว์อื่นจะมารบกวน” พ่อพูดด้วยความมั่นใจ พวกหมีขอ หมาไม้ แถบนี้มีไม่มากนัก เวลาพ่อไปหาอาหารให้แม่จึงไม่ต้องกังวลใจว่าใครจะมารบกวน



พอมแม่เริ่มปิดปากโพรงใหม่ พ่อก็ช่วยเหลือแม่โดยบินไปหา
 เศษเปลือกไม้ เศษไม้ผุ ๆ มาช่วยแม่ปิดปากโพรง แม่จะเอาเศษ
 เปลือกไม้เศษไม้ผสมกับมูลและอาหารที่แม่สำรองออกมา แล้วพอก
 ลงบนปากโพรง โดยใช้จะงอยปากด้านข้างตีให้ติดกัน ฉันทอง
 อยากช่วยพ่อหาเศษไม้เศษเปลือกไม้มาให้แม่เพื่อปิด
 ปากโพรง แต่พอบอกฉันทว่าลูกยังเล็กอยู่ คาบกิ่งไม้
 เปลือกไม้ คงไม่ไหว รอให้โตก่อนแล้วพ่อจะให้ช่วย
 พ่อยังบอกย้ำกับฉันทด้วยเกรงว่าเมื่อฉันทโตแล้ว
 จะบินหนีไปรวมอยู่กับฝูงลิ้มพ่อแม่เหมือนกับพี่ ๆ
 ที่ผ่านมา





ช่วงระยะเวลาที่พ่อช่วยแม่ปิดปากโพรงนานถึง ๕ วัน
ฉันเห็นพ่อทำงานเหนื่อยมาก เพราะต้องบินหาเศษไม้ เปลือกไม้
และคาบมาส่งให้แม่ แล้วยังบินไปหาอาหารให้แม่ทุกวัน อาหาร
ของแม่มีทั้งผลไม้ สัตว์ และแมลง



“พ่อจ๋า แม่จะอาศัยอยู่ในโพรงนานไหมจ๊ะ” ฉันทน์ถามพ่อด้วยความสงสัยในเช้าวันหนึ่ง

“๓ - ๔ เดือนนะลูก” พ่อบอกกับฉันทน์ “แม่จะออกไป ฟักไข่ และดูแลน้องอยู่ในโพรงตลอดเวลา และปกป้องไม่ให้สัตว์อื่นมารังแกน้องอีกด้วย”

“แม่จะมีน้องให้ฉันทน์สักกี่ตัวจะพ่อ” ฉันทน์ถามด้วยความอยากรู้

“แม่ออกไปครั้งละหนึ่งถึงสองฟอง แต่จะมีน้องฟักออกมาจากไข่ได้แค่ฟองเดียว” พ่อบอก



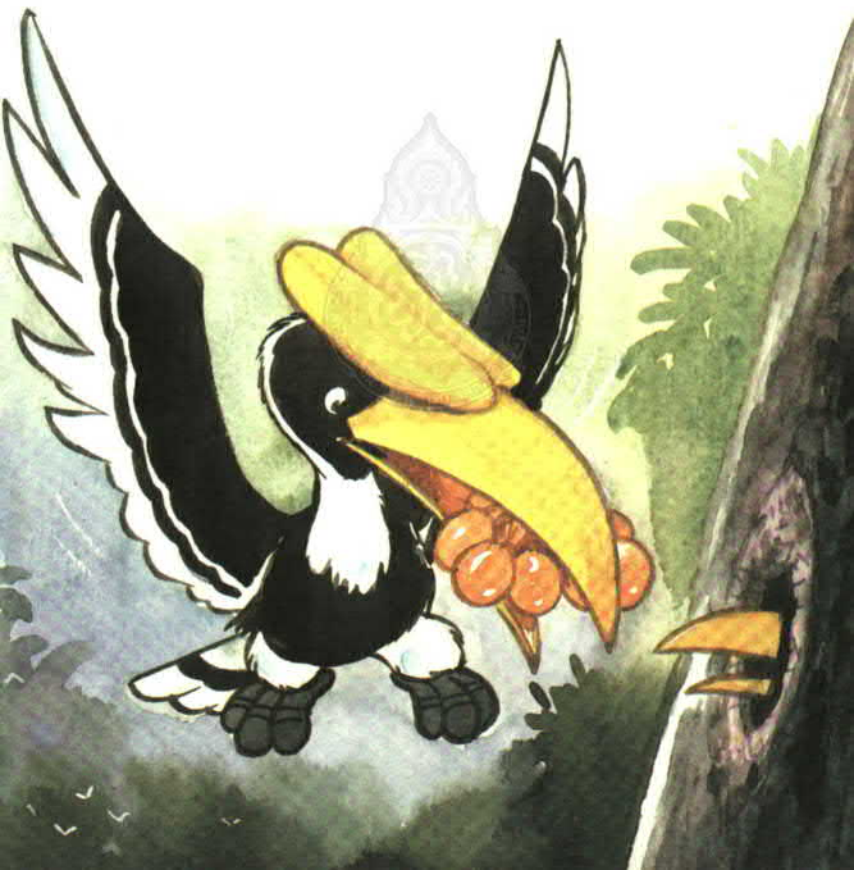
ความเอื้ออาทรห่วงใยที่พ่อมีให้แก่แม่อย่างมาก เมื่อแม่ปิดขังตัวเอง
อยู่ในโพรง พ่อจะทำหน้าที่หัวหน้าครอบครัวย่างสม่ำเสมอจะหานกใด
เสมอเหมือน อาหารจากปากพ่อจะผ่านช่องแคบ ๆ ของโพรงไม้ส่งไปให้ถึง
ปากของแม่และคอยอบรมดูแลพาฉันไปหาอาหารด้วยความระมัดระวัง



พ่อบอกกับฉันว่า “ลูกรัก ช่วงระยะเวลานี้เป็นช่วงที่สำคัญที่สุด ถ้าพ่อได้รับอันตราย แน่نونทั้งแม่และน้องที่อยู่ในโพรงก็จะไม่มีใครหาอาหารให้” พ่อบอกกับฉันวันหนึ่งขณะที่ออกหาอาหาร ฉันนึกในใจ ถ้ามีใครฆ่าพ่อของฉัน เหมือนกับว่าได้ฆ่าแม่และน้องของฉันด้วย เป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์กันเลย ฉันนึกแล้วใจหาย



ภาระของพ่อในวันจะหนักยิ่งขึ้น เมื่อแม่นกขังตัวเองอยู่ในรังประมาณ ๑ สัปดาห์ ก็จะออกไป และเวลาผ่านไปอีกประมาณ ๕ - ๗ สัปดาห์ เมื่อแม่ฉันทักไข่จนออกเป็นตัวแล้ว พ่อต้องเริ่มออกหาอาหารมากขึ้นตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนพระอาทิตย์ตก จากที่เคยนำอาหารมาให้วันละ ๓ - ๔ ครั้ง ก็เพิ่มเป็นวันละประมาณ ๑๐ ครั้ง เพื่อให้ทั้งแม่และน้องได้กินอิ่ม โดยเฉพาะน้องจะกินจุกว่าแม่มาก



วันหนึ่ง พ่อออกไปหาอาหารนานกว่า ๒ ชั่วโมง แต่ก็ยังไม่กลับมา
แม่เริ่มกระวนกระวายโดยมองผ่านปากโพรงออกมาบ่อย ๆ น้องเริ่มร้อง
เสียงแหลมด้วยความหิว ฉันทริบหัวใจว่าอะไรเกิดขึ้นกับพ่อหนอ แต่ก็
ไม่รู้จะทำอะไรได้



ในที่สุดพ่อก็บินมาที่รังอย่างเร่งรีบ ส่งอาหารให้แม่ หลังจากนั้นก็เล่าเรื่องให้ฟัง พวกเราจึงทราบว่าพ่อไปเจอมนุษย์ออกไล่สัตว์ระหว่างทาง ทำให้พ่อต้องหลบซ่อนตัวในป่าอยู่พักใหญ่จึงจะบินกลับมาได้ พ่อรู้สึกเป็นทุกข์มากที่ทำให้แม่และน้องต้องรอคอย



สายใยแห่งความผูกพันระหว่างพ่อแม่และลูกที่เป็นสมาชิกในครอบครัวนั้นช่างเหนียวแน่น เป็นสายใยที่ถักทอด้วยความรัก ความเอื้ออาทร ห่วงใยซึ่งกันและกัน เป็นความรู้สึกที่ละเอียดอ่อนที่จะพึงมีของสมาชิกในครอบครัว



ดูได้จากการให้อาหารน้องพ่อจะส่งผ่านไปยังแม่โดยส้ารอกอาหาร
ออกมาคราวละเมล็ดหรือคราวละตัว แล้วบรรจุบ่อนให้แม่ชนิดปากต่อปาก
โดยแม่จะคัดเลือกอาหารอย่างดีให้น้องกิน ถ้าพ่อนำอาหารมาบ่อนซ้ำซาก
แม่จะปฏิเสธไม่ยอมรับอาหารนั้น



พ่อเริ่มลดภาระในการหาอาหารลงเมื่ออย่างเข้าสู่ประมาณสัปดาห์ที่ ๑๐ และน้องก็ออกจากไข่ได้ประมาณ ๔ สัปดาห์ แล้ว ซึ่งเป็นเวลาที่แม่จะออกจากโพรงมาช่วยพ่อหาอาหารให้น้อง แต่น้องฉันยังอาศัยอยู่ในโพรงตามลำพังต่อไป และยังต้องปิดปากโพรงเองหลังจากแม่ออกจากโพรงมาแล้วอีกด้วย



ตลอดระยะเวลา ๓ เดือน พ่อรับภาระอย่างหนักไม่เคยบ่นว่าเหน็ดเหนื่อย
พ่อรับผิดชอบครอบครัวโดยไม่ขาดตกบกพร่อง ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันภัยหรือ
หาอาหารมาป้อนแม่และน้อง พ่อทำงานด้วยความอุตสาหะสมกับหน้าที่พ่อ
และผู้นำครอบครัวอย่างแท้จริง



เช้าวันหนึ่งหลังจากแม่ออกจากโพรงมาราว ๒ สัปดาห์ น้องของฉันก็ค่อย ๆ ทะเถาะปากโพรงที่ปิดออกมา ฉันเห็นน้องโผล่หน้าออกมาขยับปีก กระพืออยู่นาน แล้วค่อย ๆ ยกตัวขึ้นมายืนอยู่ที่ปากโพรง ขยับปีกแก้งก้าง แวดตาและท่าทางยังกลัว ๆ กับสิ่งใหม่

“ลองบินซิลูก” แม่บอกน้องให้ขยับปีกบิน

“การหัดบินก็คือก้าวแรกของการออกไปสู่ป่าดงดิบที่กว้างใหญ่นะลูก” พ่อบอกกับน้องแล้วขยับปีกโฉบเข้าไปใกล้ ๆ



“ลูกคงทำไม่ได้หรอก” น้องบอกพ่อเสียงตะกุกตะกักด้วยความไม่มั่นใจ

“ทำได้ ลูกต้องทำได้ สร้างความมั่นใจซิลูก ไม่มีใครช่วยเราได้หรอก เราต้องช่วยตัวของเราเอง ในสังคมที่เราอยู่จะต้องมีความกล้า มีความอดทน พ่อเชื่อว่าลูกต้องทำได้และบินได้” พ่อพยายามพรั้สอนน้องเหมือนกับที่เคยสอนฉันเมื่อปีที่แล้ว



“ลูกหัดกระโดดไปมาตามกิ่งไม้ไผ่ ๆ ตัวให้เกิดความมั่นใจก่อน แล้วค่อย
หัดบินใหม่” แม่บอกน้องอีกครั้ง

น้องของฉันทพยายามทำตามที่แม่และพ่อบอก ไม่นานนักก็บินได้ และ
บินขึ้นเหนือยอดไม้ของป่าดงดิบ น้องฉันทบินได้จริง ๆ บินไปได้ไกลด้วย ขณะที่
พ่อกับแม่นั้นบินดูอยู่ห่าง ๆ ด้วยความเอือออาทรและภูมิใจ

“โอ้โฮ ป่าช่างสวยงามเหลือเกิน” น้องของฉันทร้องบอกขณะที่บินอยู่
เหนือป่าดงดิบ



ในระยะเริ่มแรกที่น้องของฉันออกจากรังมา พ่อและแม่ของฉันยังคงหาอาหารมาป้อนจนกระทั่งเวลาผ่านไป ๒ - ๓ เดือน น้องก็บินไปยังต้นไทรเพื่อเก็บลูกไทรกินเป็นอาหารมื้อแรก พร้อมกับเพื่อนๆ นกมากมายเข้ามาทักทายสมาชิกใหม่ที่เพิ่มขึ้นในป่าดงดิบอีก ๑ ตัว

สายใยรักระหว่างพ่อแม่และลูก ๆ ของนกเงือกไม่แตกต่างกับสายใยรักในครอบครัวของมนุษย์เรา ความรักความห่วงหาอาทรที่พ่อแม่ลูกมีต่อกันเป็นสายสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงให้สมาชิกในครอบครัวมีความอบอุ่นและมีความสุขเฉกเช่นกัน ไม่ว่ามนุษย์หรือสัตว์



คณะกรรมการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมด้านครอบครัวศึกษา ระดับประถมศึกษา

๑. อธิปไตยกรมิชการ	ที่ปรึกษา
(นางกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา)	
๒. รองอธิบดีกรมวิชาการ	ที่ปรึกษา
(นายสมาน ชาติยานนท์)	
๓. ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาสื่อการเรียนการสอน	ที่ปรึกษา
(นางสุพรรณ สภาหงส์)	
๔. ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหนังสือ	ที่ปรึกษา
(นางสาวเอิบบุญ สุทธิประภา)	
๕. นายแพทย์ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์	ที่ปรึกษา
๖. พ.ต.อ.(พญ.) นพมาศ ชูวรเวช	ประธานกรรมการ
๗. นางปราณี รอดโพธิ์ทอง	กรรมการ
๘. นายประยูร อองกุลนะ	กรรมการ
๙. นางสาวนงนุช บุญยเกียรติ	กรรมการ
๑๐. นางสาวลัดดา จิตรวัฒนแพทย์	กรรมการ
๑๑. นางสาวประภาศรี เทียนประเสริฐ	กรรมการ
๑๒. นางสุภาวดี หาญเมธี	กรรมการ
๑๓. นายรุ่งโรจน์ ตรงสกุล	กรรมการ
๑๔. นางสาวสุวิมล ผึ้งประเสริฐ	กรรมการ
๑๕. นางสุกัญญา งามบรรจง	กรรมการ
๑๖. นางสาวเพ็ญศิริ กัลยาณมิตร	กรรมการและเลขานุการ

ผู้เขียน

นายวินัย รอดจ่าย

บรรณาธิการ

นางสาวเพ็ญศิริ กัลยาณมิตร

ผู้วาดภาพประกอบ

นายอัศวิน อรุณแสง

ออกแบบรูปเล่ม

นายสุฤษดิ์ สิงห์ลำพอง

เอื้อเพื่อข้อมูลและภาพประกอบ

โครงการศึกษานิเทศน์วิทยของนงเงือก คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล





ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง สายใยรัก ระดับ
ประถมศึกษา ขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้
ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๘



(นายสุรัฐ ศิลปอนันต์)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

